

5. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 3 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ay'ın evrelerinin her ay aynı sırayla tekrarlandığını görselden belirtir.	4
a)	Bunu ayetteki "konak yerleri (evreler) belirledik" ifadesiyle ilişkilendirir.	4
b)	Bu düzenin kendiliğinden/rastgele oluşamayacağını belirtir.	4
b)	Düzeni kuran ve sürdüren bir yaratıcının (Allah'ın) varlığı sonucuna ulaşır.	3

a) Örnek cevap: Görselde Ay yeni aydan dolunaya, oradan yeniden yeni aya hep aynı sırayla değişiyor ve bu yaklaşık 29,5 günde bir tekrarlanıyor. Ayet de Ay için evreler belirlendiğini söylüyor; görseldeki düzen bunu gösteriyor.

b) Örnek cevap: Böyle şaşmaz bir düzen kendi kendine ya da tesadüfen oluşamaz. Ay'ı belirli bir ölçüyle hareket ettiren, bu düzeni kuran ve sürdüren biri vardır; o da Allah'tır.

Sık hatalar: Görseldeki düzeni yalnızca betimleyip ayetle bağlantı kurmamak; Düzenden yaratıcının varlığına geçişi gereksiz bırakmak

2. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · orta

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Seçtiği gözlemdeki düzenin amacını doğru belirtir (ör. arıların taşıdığı çiçek tozlarıyla bitkilerin meyve vermesi; atmosferin yaşamı koruması; vücut ısısının dengede tutulması).	4
a)	Amaç-sonuç ilişkisini gözlemdeki bir ayrıntıyla açıklar.	4
b)	Farklı varlıkların (canlı-cansız, bitki-hayvan-insan) birbiriyle uyum içinde çalıştığını belirtir.	4
b)	Uyumlu tek düzenin, düzeni kuranın tek olduğunu gösterdiği sonucuna gerekçeli olarak ulaşır.	8

a) Örnek cevap: Gözlem 1: Arılar nektar toplarken çiçek tozlarını taşır, böylece bitkiler meyve ve tohum verir. Arının beslenmesi bitkinin çoğalmasına da yarar. Bu amaçlı işleyiş, her şeyi bilerek yaratan Allah'ın varlığına işarettir.

b) Örnek cevap: Arı ile çiçek, atmosfer ile canlılar, insan vücudu ile çevresi birbirine uygun yaratılmıştır. Bu varlıkların hepsi tek bir düzenin parçaları gibi uyum içindedir. Farklı yaratıcılar olsaydı bu uyum bozulurdu; tek ve uyumlu düzen, yaratıcının bir olduğunu gösterir.

Sık hatalar: Gözlemi tekrar yazıp amacı açıklamamak; Birlik sonucunu uyum gerekçesine dayandırmamak

3. DKAB.5.1.2 · Evrendeki mükemmel düzenden hareketle Allah'ın (c; c) varlığı ve birliğini müşahade edebilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
	Evrendeki düzenin ölçülü, sürekli ve şaşmaz olduğunu bir örnekle gösterir.	4
	Tesadüfün böyle bir düzeni oluşturamayacağını bir karşılaştırma, örnek ya da akıl yürütmeyle gerekçelendirir (ör. harfler rastgele dökülünce anlamlı bir kitap oluşmaz).	8
	Ayetteki "her şeyi bir ölçüye göre takdir etmiştir" ifadesini cevabına delil olarak kullanır.	4
	Düzenin yaratıcısının Allah olduğu sonucuna ulaşır ve görüşünü saygılı bir üslupla ifade eder.	4

Örnek cevap: Burak, evrene baktığımızda her şeyin ölçülü olduğunu görüyoruz: Dünya Güneş'e tam uygun uzaklıkta, gece ile gündüz her gün aynı düzenle geliyor. Bir kutudaki harfleri yere döksek kendiliğinden anlamlı bir kitap oluşmaz; anlamlı bir düzen, onu bilerek kuran birini gösterir. Furkân suresinde de Allah'ın her şeyi yaratıp bir ölçüye göre takdir ettiği bildiriliyor. Bu yüzden ben bu düzenin tesadüf değil, Allah'ın eseri olduğunu düşünüyorum. Sen de istersen birlikte daha çok örnek inceleyebiliriz.

Sık hatalar: Görüşünü yalnızca "tesadüf olamaz" diye tekrar edip gerekçe göstermemek; Ayeti cevaba bağlamamak; Arkadaşını küçümseyen bir dil kullanmak

4. DKAB.5.1.3 · Allah'ın (c; c) güzel isimlerini bağlamına uygun kullanabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Adl (Âdil/Adil) ismini ya da adaletle ilgili başka bir ismi (ör. Muksit) yazar.	4
a)	Meriç'in herkese eşit davranmasını adalet anlamıyla ilişkilendirerek gerekçelendirir.	4
b)	Merhametle ilgili birinci uygun davranışı yazar (ör. hayvanlara iyi davranmak).	4
b)	Merhametle ilgili ikinci uygun davranışı yazar (ör. yardıma ihtiyacı olan bir arkadaşına destek olmak, küçüklere şefkat göstermek).	3

a) Örnek cevap: Adl ismiyle; çünkü Allah tam adaletlidir. Meriç de takım kurarken kimseyi kayırmadan herkese eşit davranarak adaletli olmaya çalışmıştır.

b) Örnek cevap: Sokaktaki kedi ve köpeklere su ve yiyecek bırakabilir. Dersi anlamakta zorlanan bir arkadaşına sabırla yardım edebilir.

Sık hatalar: İsmi bulup davranışla bağlantısını açıklamamak; Merhametle ilgisi olmayan davranışlar yazmak

5. DKAB.5.1.4 · İhlas suresini ve bu surenin anlamını okuyarak yorumlayabilme · kolay

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Surede vurgulanan birinci özelliği yazar (bir/tek olması).	4
a)	Surede vurgulanan ikinci özelliği yazar (Samed olması; doğurmamış ve doğmamış olması; hiçbir şeyin O'na denk olmaması).	4
b)	İnsanların ve varlıkların bir şeylere muhtaç olduğunu somut bir örnekle gösterir (ör. su, hava, besin, uyku).	4
b)	Allah'ın ise hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını, her şeyin O'na muhtaç olduğunu belirtir.	3

a) Örnek cevap: Allah birdir, tektir. Allah Samed'dir; doğurmamış ve doğmamıştır, hiçbir şey O'na denk değildir.

b) Örnek cevap: Biz yaşamak için suya, havaya, yemeğe ve uykuya muhtacız; bitkiler de güneşe ve suya muhtaçtır. Allah ise hiçbir şeye ihtiyaç duymaz; her şey O'na muhtaçtır.

Sık hatalar: Sureyi aynen yazıp özellikleri ayırmamak; Yalnız insanın muhtaçlığını yazıp Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığını belirtmemek

6. DKAB.5.2.1 · Namaz ibadetini özetleyebilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I için "beş" yazar.	3
a)	II için namaza hazırlıktan birini yazar (abdest almak; beden, elbise ve namaz kılınacak yerin temiz olması; kibleye yönelmek; uygun şekilde örtünmek; vaktin girmesi; niyet).	3
a)	III için ergenlik çağına girmiş, akıllı Müslümanlara farz olduğunu yazar.	3
b)	Namazın Allah'ı hatırlatarak kişiyi kötü davranıştan uzak tutmasını somut bir öğrenci örneğiyle açıklar.	6

a) Örnek cevap: I: beş. II: Namazdan önce abdest alınır, kibleye yönelinir. III: Ergenlik çağına girmiş, akıllı her Müslümana farzdır.

b) Örnek cevap: Namaz kılan bir öğrenci gün içinde birkaç kez Allah'ın huzuruna çıktığını hatırlar. Bu yüzden arkadaşıyla tartışırken kırıcı sözler söylemekten ya da sınavda kopya çekmekten kaçınır.

Sık hatalar: Hazırlık şartı yerine namazın içindeki bir hareketi (rükû gibi) yazmak; Ayetteki ifadeyi örneklemeden tekrar etmek